

Bogdan Wankiewicz, Stanisław Gawłowski

Rola jednostek samorządu terytorialnego w kreowaniu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości na przykładzie powiatu wałęckiego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 97, 229-242

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bogdan Wankiewicz

Starostwo Powiatowe w Wałczu

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu

Stanisław Gawłowski

Ministerstwo Środowiska

ROLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W KREOWANIU ROZWOJU LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA PRZYKŁADZIE POWIATU WAŁECKIEGO

Wprowadzenie

Zmiany w funkcjonowaniu samorządów terytorialnych dały organom wykonawczym i stanowiącym duże możliwości wpływania na procesy zachodzące w rozwoju gospodarczym. Dążenie do dynamicznego rozwoju podmiotów gospodarczych na lokalnych rynkach spowodowało, że przedsiębiorczość lokalna nabrała nowego znaczenia, zarówno pod względem nakładów finansowych, jak i możliwości inwestycyjnych.

Gospodarka lokalna opiera się głównie na przedsiębiorstwach i organizacjach z bliskiego otoczenia biznesu (np. na instytucjach badawczych, finansowych, doradczo-szkoleniowych, organizacjach pozarządowych itp.). Nie można pominąć organizacji pośrednich z dalszego otoczenia biznesu, między innymi jednostek obsługujących administrację, zapewniających ład i bezpieczeństwo oraz dostarczających społeczności lokalnej usług zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnych. Na rozwój gospodarki lokalnej duży wpływ ma władza lokalna, która bezpośrednio oddziałuje na organizacje biznesowe, a pośrednio przez regulację sfery bliższego i dalszego otoczenia biznesu¹.

¹ K. Sobaszek, *Rola przedsiębiorczości w strategii rozwoju lokalnego. Studium przypadku powiatu wałeckiego*, w: *Zarządzanie kapitałem ludzkim. Społeczne uwarunkowania rozwoju lokal-*

Celem artykułu jest przedstawienie roli i znaczenia samorządów lokalnych we wspieraniu przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy. Analizę przedmiotu opracowania oparto na danych, dostępnych analizach i raportach przedstawiających aktualną sytuację na rynku pracy oraz perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w powiecie wałeckim.

1. Wpływ samorządu terytorialnego na rozwój lokalnej przedsiębiorczości

Jednostki samorządu terytorialnego w swoich założeniach są odpowiedzialne za pełnienie podstawowych funkcji państwa wobec obywateli. Do ważniejszych zadań należy tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Możliwości rozwojowe samorządu terytorialnego są jednak uzależnione od aktywności, zaradności i gospodarności lokalnych środowisk gospodarczych. Żeby osiągnąć takie cele, jak stabilizacja, pełne zatrudnienie, wzrost gospodarczy i przedsiębiorczość, należy respektować zasady interesu publicznego².

Samorząd terytorialny stał się rzeczywistym podmiotem życia publicznego, a jego funkcje tworzą dwa segmenty władzy: lokalny (gminy i powiaty) i regionalny (województwa samorządowe). Do zadań o charakterze gospodarczym województwa samorządowego zalicza się między innymi pobudzenie aktywności gospodarczej, podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności, tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy. Gmina i powiat, mimo że nie mają tych zadań zapisanych w ustawach kompetencyjnych, realizują tak zwane programy wspierające gospodarkę, wykorzystując do tego strategię rozwoju lokalnego, które są skierowane na tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Zadania te mogą być wykonywane przez samorządy lokalne dzięki postępującej zmianie w prawie dotyczącym funkcjonowania samorządów terytorialnych oraz ich organów wykonawczych i stanowiących. Dążenie do dynamicznego rozwoju gospodarczego w samorządach terytorialnych zwiększy możliwości wpływania na rozwój lokalny, a co za tym idzie – zakres odpo-

nego i regionalnego, red. J. Olszewski. Wydawnictwo Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Poznań 2012, s. 84.

² M. Kogut-Jaworska, *Rozwój gospodarczy jako płaszczyzna oddziaływań w strategii lokalnej*, w: *Znaczenie samorządu terytorialnego dla rozwoju regionalnego w Polsce, Niemczech i na Ukrainie*, red. S. Flejterski, A. Szewczuk, M. Kogut-Jaworska, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2010, s. 162.

wiedzialności i kompetencji władz lokalnych³. Na lokalny rozwój gospodarczy niebagatelny wpływ ma urynkowanie gospodarki, które umożliwia podmiotom gospodarczym dokonywania wyborów lokalizacyjnych w tych jednostkach samorządu terytorialnego, które są przygotowane do stwarzania warunków inwestycyjnych oraz są konkurencyjne w stosunku do innych samorządów terytorialnych. W dobie zachodzących zmian legislacyjnych i prawnych, a także prowadzenia działalności o charakterze gospodarczym przez jednostki samorządowe w obszarze gospodarki komunalnej, samorzady terytorialne mogą mieć duży wpływ na lokalny rozwój gospodarczy.

Możliwości oddziaływania jednostek samorządu terytorialnego na rozwój gospodarczy i przedsiębiorczość są uzależnione od wielu instrumentów, między innymi od strategii rozwoju lokalnego, planów zagospodarowania przestrzennego, regulacji w sferze prawa podatkowego, decyzji administracyjnych, środków zewnętrznych krajowych i UE oraz możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego. Wspieranie przedsiębiorczości to także dbanie o utrzymanie na określonym poziomie wpływów z podatków dochodowych od osób fizycznych i osób prawnych.

Z punktu widzenia rozwoju lokalnego ważna jest strategia rozwoju, która dostarcza władzom lokalnym podstaw do racjonalnego działania w dłuższym okresie, co z kolei znacznie obniża poziom ryzyka potencjalnych inwestorów, czyniąc jednostkę samorządu terytorialnego bardziej wiarygodną w oczach partnerów zewnętrznych i wewnętrznych. Wykorzystując te możliwości, samorząd lokalny powinien podejmować wielokierunkowe działania wspierające rozwój gospodarczy, między innymi przez⁴:

- a) wspieranie i koordynowanie podmiotów gospodarujących na terenie jednostki samorządu terytorialnego;
- b) inicjowanie przedsięwzięć gospodarczych korzystnych dla lokalnej społeczności;
- c) tworzenie wspólnych inicjatyw gospodarczych, takich jak stowarzyszenia gospodarcze i klastry branżowe;

³ B. Słomińska, *Gmina w procesach stymulowania przedsiębiorczości*, „Samorząd Terytorialny” 2007, nr 3.

⁴ O empirycznej próbie sformułowania kierunków działań stymulacyjnych zob. w U. Kłosiewicz-Górecka, B. Słomińska, *Samorząd terytorialny a rozwój nowoczesnego handlu*, Difin, Warszawa 2001.

- d) współdziałał we wzmacnianiu inicjatyw inwestycyjnych o szczególnym znaczeniu dla samorządu lokalnego;
- e) tworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gmin i powiatów.

Samorząd terytorialny powinien w wyważony sposób tworzyć warunki dla firm zarówno lokalnych, jak i zewnętrznych, realizując w ten sposób program zrównoważonego rozwoju, natomiast do zadań władz lokalnych należałoby wspieranie tych działań przez określoną ofertę, która powinna być kompleksowa i profesjonalna.

2. Potencjalne źródła finansowania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Jednym z podstawowych parametrów oceny stanu gospodarki jest aktywność gospodarcza, której wyrazem jest liczba podmiotów oraz ich podział na sektory. Samorządy lokalne, w tym szczególnie gminy, podejmują wiele przedsięwzięć w celu zdobycia środków finansowych na wspieranie działalności gospodarczej. Mogą one ułatwić jednostce samorządu terytorialnego realizację wielu ważnych zadań na rzecz kształtowania warunków rynkowych do rozwoju przedsiębiorczości⁵.

Instrumenty finansowe, którymi mogą posługiwać się samorządy w ramach wspierania lokalnej przedsiębiorczości, są następujące⁶:

- środki pochodzące z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- środki przekazywane z budżetu państwa,
- dotacje z funduszy celowych,
- środki ze źródeł zagranicznych,
- środki pochodzące z Unii Europejskiej,
- przychody zwrotne,
- środki pochodzące z sektora prywatnego w ramach PPP.

⁵ E. Wojciechowski, *Samorząd terytorialny w warunkach gospodarki rynkowej*, PWN, Warszawa 1977, s. 27.

⁶ Z. Ofiarski, M. Ofiarska, *Istota rozwoju lokalnego i źródła jego finansowania ze szczególnym uwzględnieniem funduszu rozwoju inwestycji komunalnych*, w: *Współpraca dla rozwoju – samorząd terytorialny jako reżyser lokalnego rozwoju – polityka społeczna jako instrument rozwoju*, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Szczecinie, Szczecin 2008, s. 71.

Rolą władz lokalnych jest zapewnienie warunków do stabilnego, harmonijnego i dynamicznego rozwoju gospodarczego danej jednostki samorządu terytorialnego przez stworzenie określonego programu zadań o charakterze:

- przestrzennym, gospodarczym i finansowym,
- pobudzającym i dynamizującym procesy gospodarcze,
- eliminującym występujące bariery.

Droga do rozwoju gospodarczego wiedzie przez działania, które mają na celu zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej i przedsiębiorców w sprawy lokalne. Duże poczucie współodpowiedzialności za sprawy lokalne daje spore możliwości rozwojowe jednostce samorządu terytorialnego.

Odnosząc się do działań wspierających przedsiębiorczość na poziomie lokalnym, należy się zastanowić nad jego definicją. Ponieważ jest to pojęcie bardzo złożone, może być rozumiane jako proces tworzenia czegoś nowego i wartościowego, któremu poświęca się czas i wysiłek w celu uzyskania określonych korzyści finansowych⁷. Według P. Druckera: „przedsiębiorczość jest cechą, sposobem zachowania się przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, pod którą rozumie się gotowość i zdolność do podejmowania i rozwiązywania w sposób twórczy i nowatorski nowych problemów, umiejętność wykorzystywania pojawiających się szans i okazji oraz elastycznego przystosowywania do zmieniających się warunków”⁸. Teorię tę utrwalił w literaturze przedmiotu J. Schumpeter. Dokonując funkcjonalnej charakterystyki przedsiębiorczości, wyodrębnił funkcje, które uporządkował następująco⁹:

- wytwarzanie i rozpowszechnianie nowych wyrobów,
- wprowadzanie nowych metod wytwarzania,
- tworzenie nowych form gospodarczych,
- odkrywanie nowych warunków zbytu,
- ujawnienie nowych źródeł zaopatrzenia w surowce i materiały.

Autor ten wyraźnie eksponuje kierunki zmian, które są traktowane jako atrybut działania przedsiębiorczego¹⁰.

Źródła i wysokość nakładów na rozwój przedsiębiorczości lokalnej są w dużej mierze uzależnione od środków z budżetu Unii Europejskiej oraz innych zagra-

⁷ Por. K. Sobaszek, dz.cyt., s. 85–86.

⁸ Por. P. Drucker, *Innowacje i przedsiębiorczość*, PWE, Warszawa 1992, s. 24–35.

⁹ Por. J. Schumpeter: *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1962, s. 104–105.

¹⁰ G. Drozdowski, *Przedsiębiorczość w świetle współczesnych koncepcji zarządzania kapitałem ludzkim*. Prace Instytutu Prawa i Administracji PWSZ w Sulechowie, Sulechów, s. 225.

nicznych. Środki pochodzące z budżetów jednostek samorządu terytorialnego współfinansują projekty w ramach programów operacyjnych dotowanych przez UE i ze źródeł krajowych¹¹. W ramach wspierania przedsiębiorczości oprócz partnerów samorządowych oraz środków z budżetu państwa ważną rolę odgrywają środki jednostek sektora finansów publicznych, a także prywatne w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego¹². Nie można pominąć roli funduszy pożyczkowych udzielających gwarancji i poręczeń kredytowych oraz innych ofert i usług finansowych proponowanych przez banki.

Nasz kraj jest obecnie największym beneficjentem polityki spójności UE. Na lata 2007–2013 Polsce przyznano 67,3 mld EUR, co stanowi 19,4% wszystkich środków włącznie z Funduszem Spójności, w tym na realizację zadań krajowej strategii rozwoju regionalnego przeznaczono łącznie około 25,4 mld EUR¹³ (tab. 1). Ponadto w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz na rozwój rybołówstwa i obszarów od nich zależnych Polska otrzymała około 14 mld EUR. Wśród innych środków budżetowych, które wspierają działania rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, należy wyróżnić między innymi instrumenty inżynierii finansowej JEREMIE i JESSICA¹⁴.

Tabela 1

Środki przeznaczone na realizację zadań KSRR w latach 2007–2013
w ramach polityki spójności

Lp.	Nazwa programu	Udział środków (%)
1.	Regionalne programy operacyjne	25,0
2.	PO Rozwój Polski Wschodniej	3,4
3.	PO Kapitał Ludzki	8,8
4.	Krajowa rezerwa wykonania w ramach środków EFRR i EFS	2,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w KSRR 2010–2020.

¹¹ *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010, s. 155.

¹² Ustawa z dnia 28.07.2005 r. o partnerstwie publicznoprawnym, DzU nr 169, poz. 1420.

¹³ *Krajowa strategia rozwoju regionalnego...*, s. 155–156.

¹⁴ JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) – przedsięwzięcie Komisji Europejskiej i Grupy EBI na rzecz ułatwienia dostępu do kapitału dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Wykorzystuje instrumenty inżynierii finansowej. JESSICA (Joint Action to Support for Sustainable Investment in City Areas) – wspólne przedsięwzięcie KE i Grupy EBI oraz Banku Rozwoju Rady Europy (CEB) na rzecz wsparcia inwestycji służącym zapewnieniu zrównoważonego rozwoju na obszarach miejskich. Finansowanie odbywa się za pomocą instrumentów zwrotnych (np. pożyczek), dzięki czemu raz zainwestowane środki finansowe mogą być wielokrotnie wykorzystane.

JESSICA wdrażana jest obecnie w Polsce w czterech województwach: wielkopolskim, zachodniopomorskim, śląskim i pomorskim, a środki przeznaczone na realizację tej inicjatywy pochodzą z regionalnych programów operacyjnych (RPO). Wsparcie mogą otrzymać podmioty prowadzące działalność gospodarczą, między innymi takie jak jednostki samorządu terytorialnego, spółki komunalne, przedsiębiorcy prywatni oraz partnerstwa publiczno-prywatne. Inicjatywa JEREMIE ma na celu przede wszystkim pomoc w kreowaniu aktywności gospodarczej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw znajdujących się w początkowej fazie działalności. Instrumenty finansowe wspierania w ramach inicjatywy JEREMIE pojawiają się tam, gdzie tradycyjny sektor bankowy nie jest w stanie finansować rozwoju lub stawia dodatkowe warunki, trudne do spełnienia przez mikro, małych i średnich przedsiębiorców.

Wspieranie przedsiębiorczości przez dostępne instrumenty inżynierii finansowej powinno odbywać się w sposób rynkowy. Występująca luka finansowa powinna być dla decydentów impulsem do skutecznego poszukiwania środków finansowych na wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które wpływają na rozwój gospodarczy oraz tworzenie jak najlepszych warunków do pobudzenia przedsiębiorczości lokalnej.

3. Rola samorządu terytorialnego we wspieraniu przedsiębiorczości lokalnej na przykładzie powiatu waleckiego

Dynamicznie rozwijająca się gospodarka rynkowa wymaga podjęcia działań, które dadzą wymierne efekty na rynku lokalnym. Coraz więcej samorządów podejmuje próby ożywienia kontaktów gospodarczych w ramach współpracy partnerskiej, upatrując w niej szans na większe zatrudnienie i zrównoważony rozwój samorządu lokalnego. Współpraca partnerska jest jedną z ważniejszych możliwości realizacji przedsięwzięć rozwojowych, a także dzielenia się doświadczeniami i korzystania ze swojej wiedzy. Komisja Europejska od 1989 roku wspiera finansowo działania prowadzone w ramach współpracy partnerskiej¹⁵. Jednym z głównych parametrów oceny stanu gospodarki jest aktywność gospodarcza w ramach przedsięwzięć partnerskich, której wyznacznikiem jest liczba podmiotów oraz ich podział sektorowy. Z analizy rynku pracy powiatu waleckiego wynika, że

¹⁵ K. Paczyńska, A. Stachowiak, A. Porowski, H. Leki, *Współpraca partnerska samorządów – praktyczny przewodnik*, Wydawnictwo Związków Miast Polskich, Poznań 2009, s. 24.

w dniu 31 grudnia 2010 roku na jego terenie było zarejestrowanych 6035 podmiotów gospodarczych, wśród których 92,30% (5872 podmioty) stanowiły firmy prywatne, a tylko 2,70% (163) firmy należące do sektora publicznego¹⁶. Biorąc pod uwagę formę organizacyjno-prawną firm w sektorze prywatnym, można stwierdzić, że największy udział procentowy miały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 81,08% (4893), oraz spółki handlowe – 3,36% (203). Szczegółowy wykaz podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu wałeckiego według formy organizacyjno-prawnej przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Podmioty gospodarcze działające na terenie powiatu wałeckiego
według formy organizacyjno-prawnej

Sektor publiczny		Sektor prywatny	
forma organizacyjno-prawna	liczba podmiotów gospodarczych	forma organizacyjno-prawna	liczba podmiotów gospodarczych
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	153	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	4893
Spółki handlowe	7	Spółki handlowe	203
Gospodarstwa pomocnicze	1	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	54
		Spółdzielnie	31
		Fundacje	7
		Stowarzyszenia i organizacje społeczne	133
Razem	163		5872

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wałczu oraz GUS za 2010 r. z dnia 21.11.2011 r.

Wśród prywatnych przedsiębiorców największą grupę tworzą pracodawcy prowadzący działalność handlową – 33,17% (2002), budowlaną – 12,5% (727) oraz przemysłową – 8,14% (491). Pod względem wielkości przedsiębiorstw w powiecie wałeckim funkcjonują zarówno firmy bardzo małe jak i zaliczane do dużych. Wykaz przedsiębiorstw pod względem wielkości przedstawiono w tabeli 3. Wynika z niej, że przedsiębiorstwa z powiatu wałeckiego nie różnią się tu specjalnie od innych powiatów w Polsce¹⁷. Zdecydowana większość firm znaj-

¹⁶ *Analiza potrzeb szkoleniowych w powiecie wałeckim 2012 rok*, Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Aktywizacji Zawodowej, Wałcz 2012, s. 4–5.

¹⁷ Dane GUS za 2010 r.

duje się na terenie Wałcza – 3855 podmiotów gospodarczych, co stanowi 63,88% firm w powiecie. Wśród funkcjonujących firm największy udział mają podmioty zajmujące się handlem i budownictwem – tabela 4. Kolejną dziedziną pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest przemysł – 491, transport i gospodarka magazynowa – 405 podmiotów. Ostatnie wyróżnione ze względu na liczby podmiotów jest rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 314 podmiotów.

Tabela 3

Przedsiębiorstwa w powiecie wałęckim pod względem wielkości

Liczba zatrudnionych pracowników	Liczba firm	%
Do 9	5802	96,14
Od 10 do 49	189	3,13
Od 50 do 249	38	0,63
Od 250 do 999	4	0,07
Powyżej 1000	2	0,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wałczu oraz GUS 2010 rok.

Tabela 4

Liczba i udział podmiotów gospodarczych działających w poszczególnych dziedzinach na terenie powiatu wałęckiego

Lp.	Rodzaj działalności	Liczba	%
1.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	2002	33,17
2.	Budownictwo	727	12,05
3.	Przetwórstwo przemysłowe	491	8,13
4.	Transport i gospodarka magazynowa	405	6,71
5.	Pozostała działalność usługowa	335	5,51
6.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	314	5,2
7.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	309	5,12
8.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	288	4,77
9.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	196	3,25
10.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	194	3,21
11.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	185	3,06
12.	Edukacja	185	3,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Wałcz.

Działalność jednostek samorządu terytorialnego w ramach wspierania przedsiębiorczości wymaga przestrzegania takich zasad, jak zrównoważonego rozwoju gospodarczego realizowanego w harmonii ze środowiskiem naturalnym, poprawę dostępności ekonomicznej i komunikacyjnej, rozbudowę infrastruktury ekonomicznej i społecznej, wielofunkcyjnego rozwoju wsi i zwiększania konkurencyjności gospodarki rolno-spożywczej, wspierania rozwoju przedsiębiorczości szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz rozwoju niezagrażającego środowisku branż przemysłowych¹⁸. W powiecie wałęckim ważną rolę odgrywa Fundusz Poręczeń Kredytowych Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości, który 1 lipca 2004 roku powołał w Wałczu Punkt Obsługi Funduszu „Pomeranus” (POF „Pomeranus”) w celu wspomaganie finansowego małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) z powiatu wałęckiego. Fundusz powstał przy dużej pomocy powiatu wałęckiego i do dziś powiat wspiera jego działania na rzecz (MŚP). W okresie jego funkcjonowania biuro lokalne w Wałczu udzieliło 283 pożyczek z poszczególnych funduszy¹⁹:

- RFP „Pomeranus” – 234 pożyczki na łączną kwotę 19 257,7 tys. zł,
- Projekt „Pomeranus-JEREMIE” I – 42 pożyczki na łączną kwotę 4 663 tys. zł,
- Projekt „Pomeranus-JEREMIE” II – 7 pożyczek na łączną kwotę 1 440 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku kwota przyznanych pożyczek wyniosła 25 355, 77 tys. zł. W efekcie powstało 374 nowych miejsc pracy. Oprócz działalności pożyczkowej POF „Pomeranus” we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Wałczu zorganizowało 33 szkolenia, w których wzięło udział ponad 900 przedstawicieli firm.

Fundusze poręczeń kredytowych są jednym z najbardziej efektywnych instrumentów wspomaganie finansowego małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), których warunkiem rozwoju jest dostęp do zewnętrznych źródeł zasilania finansowego²⁰. Lokalną aktywność gospodarczą można wspierać z funduszy pożyczkowych w ramach inicjatywy JEREMIE, która ułatwia dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania w postaci pożyczek i poręczeń.

¹⁸ K. Doktor, *Kultura przedsiębiorczości i inwestycje zagraniczne w okresie wzrostu gospodarczego. Wstęp do badań przedsiębiorczości*, w: *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, red. Z. Olesiński, PWE, Warszawa 1998, s. 60–67.

¹⁹ Sprawozdanie Punktu Obsługi Funduszu „Pomeranus” za 2011 r., protokół Zarządu Powiatu, Wałcz 2011.

²⁰ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6.08.2008, Dz. Urz. UE L 214.

Kolejną inicjatywą wspierania przedsiębiorczości w powiecie wałęckim jest utworzenie Klastra Metalowego „Metalika”. Powstał on w partnerstwie z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Wałczu, firmami produkującymi wyroby z metalu, a także z takimi instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość, jak Powiatowy Urząd Pracy (PUP), Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych (SIG), Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie Oddział w Wałczu.

Powiat wałęcki jest organizatorem corocznych konkursów dla szkół ponadgimnazjalnych, zatytułowanego *Młodzi przedsiębiorcy – zakładamy firmę*. Jego efektem jest zdobycie przez młodzież wiedzy o zakładaniu i funkcjonowaniu firm. Cytując stwierdzenie P. Druckera, „że wiedza i kompetencje pracowników są postrzegane jako cenne komponenty kapitału ludzkiego”²¹, można powiedzieć, że posługując się wiedzą od najwcześniejszych lat szkolnych, młodzież uczy się ją wykorzystywać na potrzeby rozwoju przedsiębiorczości. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych dowiadują się nie tylko, jak założyć własną firmę, ale również z jakich źródeł pozyskiwać środki finansowe i jak wspierać podmioty gospodarcze za pomocą polityki innowacyjnej i nauki, począwszy od poziomu kształcenia podstawowego, a skończywszy na kształceniu wyższym.

Powiat ma niemal wszystkie warunki do stworzenia przez mieszkańców przedsiębiorczego samorządu lokalnego. Stolica powiatu, Wałcz, ma wiele atutów centrum innowacji i rozwoju. Władze miasta powinny podjąć to wyzwanie i rozpocząć kampanię informacyjno-wizerunkową w celu stworzenia nowatorskich idei, rozwiązań strukturalnych, systemów organizacyjnych i technologicznych²². Współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi w wspieraniu przedsiębiorczości aktywizuje mieszkańców w dziedzinie społecznej oraz w biznesie. Władze samorządowe tworzą dogodne warunki do funkcjonowania ośrodków naukowo-badawczych oraz zatrudniania fachowców niezbędnych w miejscowych firmach.

²¹ E.H. Edersheim, *Przesłanie Druckera. Zarządzanie oparte na wiedzy*, MT Biznes, Warszawa 2009, s. 25.

²² A. Szromik: *Miasto innowacyjne w strategii pozycjonowania jednostek osadniczych*, w: *Miasto innowacyjne – wiedza – przedsiębiorczość – marketing*, red. Z. Makiela, A. Szromek, PAN – Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Warszawa 2012, s. 97.

Zakończenie

Na podstawie przedstawionych rozważań można stwierdzić, że w powiecie waleckim samorząd lokalny korzystnie wpływa na rozwój przedsiębiorczości i otoczenie biznesowe. Z analizy rozwoju przedsiębiorczości wynika, że jego działanie koncentruje się na terenie miasta Wałcz, a na obszarze pozostałych gmin jest stosunkowo słabo rozwinięte. Oznacza to, że w rozwoju przedsiębiorczości ważną rolę mają do odegrania samorządy lokalne. Przemysłana polityka gospodarcza powinna natomiast pozwolić na to, aby wobec przedsiębiorstw działających w środowiskach lokalnych można było stosować dostępne instrumenty stymulacji rozwoju przedsiębiorczości, premiowania, edukacji i promocji przedsiębiorczości. Duże zróżnicowanie wsparcia publicznego sprawia, że wykorzystywane są tylko jego określone formy. Dla małych i średnich przedsiębiorstw były to fundusze unijne, natomiast w ramach pomocy pozafinansowej – pomoc szkoleniowa, doradcza, marketingowa i organizacyjna. Jak widać, przedsiębiorstwa korzystają tylko z wybranych form wsparcia, dlatego ważny jest monitoring skuteczności stosowanych instrumentów.

Literatura

- Analiza potrzeb szkoleniowych w powiecie waleckim 2012 rok*, Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Aktywizacji Zawodowej, Wałcz 2012.
- Doktór K., *Kultura przedsiębiorczości i inwestycje zagraniczne w okresie wzrostu gospodarczego. Wstęp do badań przedsiębiorczości*, w: *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, red. Z. Olesiński, PWE, Warszawa 1998.
- Drozdowski G., *Przedsiębiorczość w świetle współczesnych koncepcji zarządzania kapitałem ludzkim*, Prace Instytutu Prawa i Administracji PWSZ w Sulechowie, Sulechów.
- Drucker P., *Innowacje i przedsiębiorczość*, PWE, Warszawa 1992.
- Edersheim E.H. *Przesłanie Druckera. Zarządzanie oparte na wiedzy*, MT Biznes, Warszawa 2009.
- Kłósiewicz-Górecka U., Słomińska B., *Samorząd terytorialny a rozwój nowoczesnego handlu*, Difin, Warszawa 2001
- Kogut-Jaworska M., *Rozwój gospodarczy jako płaszczyzna oddziaływań w strategii lokalnej*, w: *Znaczenie samorządu terytorialnego dla rozwoju regionalnego w Polsce, Niemczech i na Ukrainie*, red. S. Flejterski, A. Szewczuk, M. Kogut-Jaworska, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2010.

- Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010
- Ofiarski Z., Ofiarska M., *Istota rozwoju lokalnego i źródła jego finansowania ze szczególnym uwzględnieniem funduszu rozwoju inwestycji komunalnych*, w: *Współpraca dla rozwoju – samorząd terytorialny jako reżyser lokalnego rozwoju – polityka społeczna jako instrument rozwoju*, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Szczecinie, Szczecin 2008.
- Paczyńska K., Stachowiak A., Porowski A., Leki H., *Współpraca partnerska samorządów – praktyczny przewodnik*, Wydawnictwo Związek Miast Polskich, Poznań 2009.
- Robaszkiewicz K., *Rola przedsiębiorczości w strategii rozwoju lokalnego. Studium przypadku powiatu waleckiego*, w: *Zarządzanie kapitałem ludzkim. Społeczne uwarunkowania rozwoju lokalnego i regionalnego*, red. J. Olszewski, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2012.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6.08.2008, Dz. Urz. UE L 214.
- Schumpeter J., *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1962.
- Słomińska B., *Gmina w procesach stymulowania przedsiębiorczości*, „Samorząd Terytorialny” 2007, nr 3.
- Sprawozdanie Punktu Obsługi Funduszu „Pomeranus” za 2011 r., protokół Zarządu Powiatu, Wałcz 2011.
- Szromik A., *Miasto innowacyjne w strategii pozycjonowania jednostek osadniczych*, w: *Miasto innowacyjne – wiedza – przedsiębiorczość – marketing*, red. Z. Makiela, A. Szromek, PAN – Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Warszawa 2012.
- Ustawa z dnia 28.07.2005 r. o partnerstwie publicznoprawnym, DzU nr 169, poz. 1420.
- Wojciechowski E., *Samorząd terytorialny w warunkach gospodarki rynkowej*, PWN, Warszawa 1977.

THE ROLE OF LOCAL GOVERNMENT BODIES IN DEVELOPING LOCAL BUSINESSES BASED ON THE EXAMPLE OF WAŁCZ DISTRICT

Summary

The article deals with issues connected with supporting local businesses by local governments. It also presents the possibilities of the local government bodies which lead to improving the conditions in order to enable growth and development of local businesses

by means of preparing the development areas as well as determining the sources and the height of expenditure on development of local businesses. Moreover, the article demonstrates the possibilities of the local government to create conditions for local as well as other companies realizing sustainable development objectives. Finally, the article focuses on the major activities of local government bodies supporting them by a concrete offer which ought to be comprehensive and professional.